

תאריך: 04/09/2016

לכבוד: ארגון המהנדסים והאדריכלים העצמאיים בישראל

שלום רב,

נושא: נייר עמדה - ת"א (ב"ש) 13041-05-10 מכלוף ואח' נ' זרייק ואח'

מצאנו לנכון להפנות את שימת לבכם לפסד דין שניתן לאחרונה על ידי בית משפט השלום בבאר שבע ב-ת"א 13041-05-10 **מכלוף ואח' נ' זרייק ואח'** (פורסם בנבו, 18/07/16):

המדובר בפרויקט בניה שהתגלו בו ליקויים קונסטרוקטיביים רבים (לא יצקו כלונסאות לעומק הנדרש בקרקע טבעית), אשר בשל כך הוגשה תביעה (על ידי היזמים), נגד האדריכל, המהנדס וחברת הייעוץ ההנדסי שבבעלותו.

פסק הדין עסק בשלושה נושאים, אשר מן הראוי שתופנה תשומת ליבכם אליהם:

נושא ראשון: אחריות האדריכל כמתכנן ראשי למעשיו של מתכנן משנה

בית המשפט מצא את האדריכל אחראי חוזית כלפי התובעים, משום שההתקשרות החוזית בנוגע לשירותי התכנון הייתה בין התובעים לאדריכל בלבד, ולא למול מהנדס הקונסטרוקציה. לכן, נקבע שהאדריכל, מי שהביא את מתכנן הקונסטרוקציה (אשר שימש למעשה כמתכנן משנה מטעמו), אחראי חוזית כלפי מזמיני העבודה להתרשלות הקונסטרוקטור. לגבי הקונסטרוקטור נקבע שהוא התרשל בשל העובדה שלא ביצע פיקוח עליון (לא הגיע לשטח בזמן היציקה, וגם בהנחה שהגיע, לא וידא שמבוצע בשטח מה שנדרש).

בית המשפט (כב' השופטת ע' קויפמן) קבע אפוא שהאחראים לליקויי הבנייה הם האדריכל, המהנדס. באשר לאדריכל, נקבע כי אף שהלה לא תכנן את שלד המבנה, ולא היה מחויב לפקח על עבודות הבנייה, **אין הדבר גורע מכך שהתחייב כלפי התובעים, עפ"י ההסכם עמם, להעניק את כל שירותי התכנון לרבות שירותי המהנדס, ומהעובדה שהוא לא וידא כי המהנדס אותו שלח עושה את עבודתו כראוי. על פי ההסכם, סכום התשלום "כולל מהנדס" וזאת יש לפרש ככולל את כל תפקידי המהנדס לרבות תכנון, ולרבות פיקוח עליון.**

משמעות הדברים לגבי חברי הארגון היא שמי שמשמש כמתכנן ראשי ומעסיק מתכנני משנה אחראי כלפי מזמין העבודה לטיב עבודתם ועמידה בלוחות הזמנים על ידם (אלא אם הוראות ההסכם קובעות אחרת).

נושא שני: אחריות האדריכל בניזקין כלפי התובעים

נקבע שהאדריכל אחראי על נושא התכנון ופיקוח עליון, כאשר בית המשפט קובע שהאדריכל, מתוקף תפקידו זה, אינו אחראי על אופן ביצוע השלד. בית המשפט מוסיף וקובע כי חובת הפיקוח העליון שמוטלת על האדריכל אינה כוללת חובה לגלות טעויות בשלב ביצוע התוכניות הקונסטרוקטיביות בעניין ביסוס המבנה (נציין התייחסות בפסה"ד למשמעות של חתימת אדריכל כאחראי ביקורת).

יחד עם זאת, בית המשפט קבע כי האדריכל, ששימש כמתכנן הראשי, אחראי בניזיקין מכוח אחריותו השילוחית בגין הפעולות של מתכנן המשנה – היות והוא נחשב כמי שהעסיק את המהנדס בעשיית פעולות למענו, והמהנדס פעל מטעמו של האדריכל, הרי שככל שנקבע שהמהנדס התרשל בניזיקין, חבותו תחול גם על האדריכל, שולחו. בעניין נשוא התביעה, היות ונקבע כי המהנדס התרשל, הרי שהאדריכל חב כלפי התובעים גם בניזיקין (מכוח האחריות השילוחית).

יצוין בהקשר זה, כי במקרים רבים ניתן לכסות את האחריות המוטלת על מתכנן ראשי בגין פעולות שביצע אחד ממתכנני המשנה, באמצעות פוליסת ביטוח אחריות מקצועית מתאימה. נציין, שבפוליסת האחריות המקצועית בתנאי "שפי בר-זיו רביד", אותה מספקת שפי סוכנות לביטוח – למתכננים, קיימת אפשרות להרחיב את הכיסוי כדי לכלול גם חבות בגין פעולותיהם של כלל יועצי המשנה. לפרטים נוספים, ניתן לפנות בעניין זה ליועצי הביטוח של שפי בטלפון 03-6387000.

נושא שלישי: משמעות של פיקוח עליון

בית המשפט חזר והדגיש את שנקבע בפסיקה, **שכאשר אין פיקוח צמוד, חלה אחריות מוגברת על מבצע הפיקוח העליון.** לכל הפחות חלה עליו חובה להפנות את תשומת ליבו של המזמין לצורך בפיקוח צמוד.

לסיכום:

התחייבותו החוזית של אדריכל לספק לזים "שירותי תכנון", באמצעות מהנדס, הטילה על האדריכל אחריות למעשי המהנדס. על כן, נוכח העובדה שהמהנדס התרשל בעבודתו, האדריכל חב באחריות הן בשל הפרת ההסכם נוכח מחדלי המהנדס, והן מכוח חבותו בניזיקין כשולחו של המהנדס.

הערה:

מסמך זה אינו בגדר חוות דעת ואינו מהווה תחליף לייעוץ משפטי בכל מקרה לגופו לגבי חובות המתכנן. אין באמור בנייר עמדה זה למצות את כל הסוגיות הן מבחינת האחריות המקצועית של אדריכל ומתכנן משנה.